

5 november 2024

Onderwerp: Quickscan Oranjeheuvel

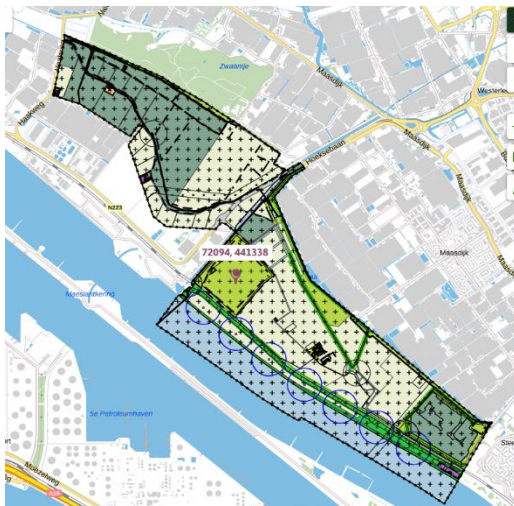
Waarnemers Leen Vreugdenhil en Huub van 't Hart

Aanleiding

Natuurlijk Rotterdam komt in actie tegen de illegale motorcross op de Oranjeheuvel in Hoek van Holland. Zie foto's figuur 1. Het lawaai en gecross verstoort de broedende weidevogels in deze polder. Dat motorcross ruimte nodig heeft is duidelijk, maar de Oranjeheuvel met zijn bestemming natuur en extensieve recreatie en natuurwaarden is daar niet voor geschikt.

Figuur 1 Foto's verstoring broedende weidevogels Oranjeheuvel Hoek van Holland door motorcross op 15 april 2024

De locatie maakt deel uit van het Bestemmingsplan Oranjebonnen. Dit plan is van kracht sinds december 2021. Hoofdstuk 8 Handhaving bepaalt dat tegen ongewenste activiteiten handhavend moet worden opgetreden. Dat gebeurt nu onvoldoende.

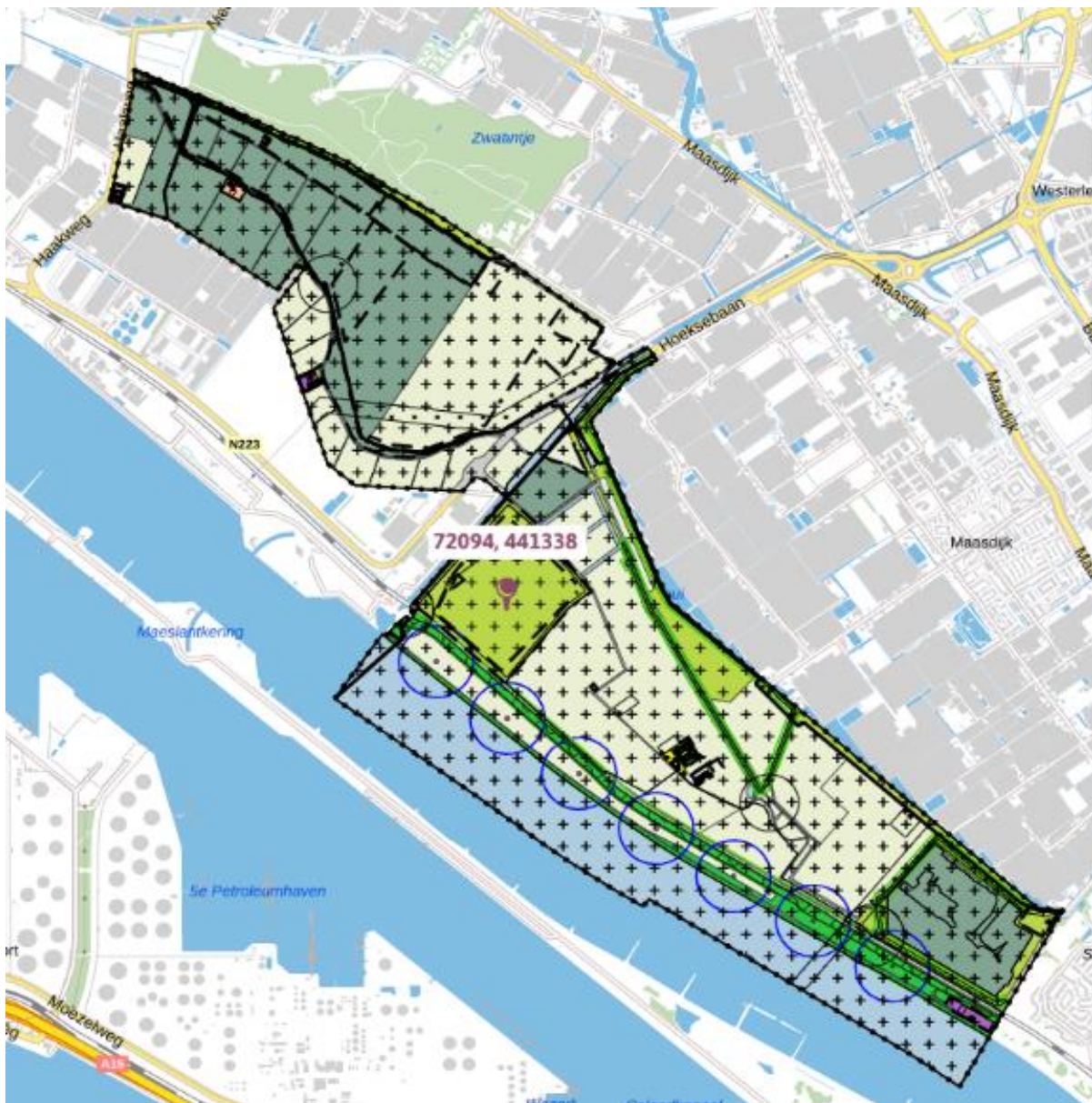
Al eerder is er door ons voor gepleit om in dit deel van de Oranjebuitenpolder (zie kaartje figuur 2) met behulp van tijdelijke natuur (vernatting, waterberging, aanleg van heggen en houtrillen) het crossen fysiek onmogelijk te maken. Daarmee wordt het voor burgemeester en politie ook veel doenlijker om te handhaven. Ons verzoek tot

Figuur 2 Uitsnede plankaart Bestemmingsplan Oranjebonnen. De Oranjeheuvel is het lichtgroene blok in het midden.

handhaving bij Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid heeft er toe geleid dat de gemeente Rotterdam erkend heeft, dat zij een handhavingplicht heeft. De bestaande toegankelijkheid van de Oranjeheuvel voor de motorcross is veel te groot. De gemeente Rotterdam onderzoekt nu of middels plaatsing van hekwerken de toegang bemoeilijkt kan worden. Natuurlijk Rotterdam juicht deze aanzet tot handhaving van de gemeente Rotterdam zeer toe.

Quickscan

Voor de korte termijn is tegengaan van de toegankelijkheid van de Oranjeheuvel een goede maatregel voor behoud van de bestaande natuurwaarden. Voor de langere termijn is het nodig om te kijken naar een bestemming die aansluit bij de bestaande natuurwaarden. Het inmiddels onherroepelijke Bestemmingsplan Oranjebonnen omvat de Bonnenpolder en de Oranjabuitenpolder waar de Oranjeheuvel een groot deel van uitmaakt. De huidige bestemming van het lichtgroene blok van de Oranjeheuvel is natuur en extensieve recreatie ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - zonnepark': tevens een zonnepark. Zie voor het lichtgroene blok van de Oranjeheuvel kaart figuur 3 en figuur 4 voor de bestemmingplanregels natuur en extensieve recreatie

Figuur 3 Uitsnede plankaart Bestemmingsplan Oranjebonnen

Hoofdstuk 2 BESTEMMINGSREGELS

Artikel 11 Recreatie

11.1 Bestemmingsomschrijving

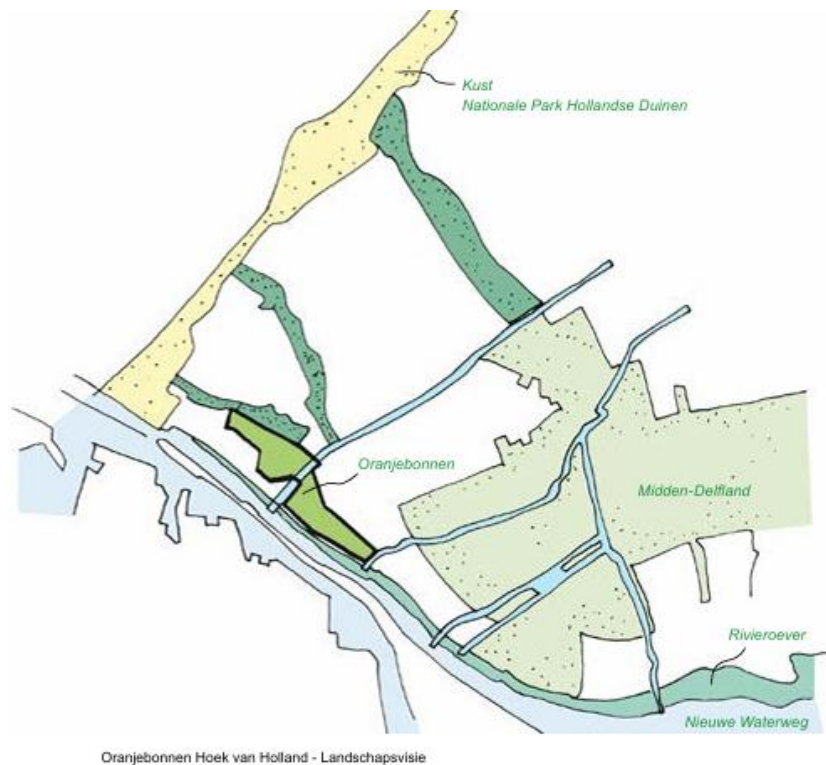
De voor 'Recreatie' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

- extensief dagrecreatief gebruik;
- natuur;
- ter plaatse van de aanduiding 'manege': tevens een manege;
- ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - zonnepark': tevens een zonnepark;
- ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van recreatie - informatiecentrum': tevens een educatief informatiecentrum;
- ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van groen - landschappelijke inpassing 5': tevens voor de aanleg en instandhouding van landschappelijke inpassing, zoals is vastgelegd in [Bijlage 7](#);

Figuur 4 Bestemmingsregels Recreatie art 11.1 Bestemmingsplan Oranjebonnen

Al vanaf 2016 is sprake van de aanleg van een zonnepark op de Oranjeheuvel. Van de 34 hectare moet 9 hectare Een plan waar destijds de Gebiedscommissie Hoek van Holland bij monde van voorzitter Klaas de Koning zich tegen verzette. Hij wijst op het voornemen om de polder tot recreatiegebied te verheffen: "Dat plan is door het college goedgekeurd. Een afspraak, dus."¹ Eerder heeft ook de Partij van de Dieren wethouder Bonte voorgesteld dat Rotterdam er verstandig aan zou doen om geen zonnepark aan te leggen, maar te kiezen voor het aanplanten van bos.

Bomen onttrekken CO₂ aan de atmosfeer en dragen op die manier óók bij aan schonere lucht. Daarnaast dragen bomen bij aan meer biodiversiteit.² Als KNNV Natuurlijk Rotterdam voegen we er nog aan toe dat de Oranjeheuvel een schakel moet zijn in de ecologische corridor tussen het Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland via de Oranjeplassen van het Zuid-Hollands Landschap naar de voor de natuur in te richten Bonnenpolder van Zuid-Hollands Landschap en Natuurmonumenten, die weer grenst aan het Staelduinse Bos van het Zuid-Hollands Landschap en aan de Noordzee duinen van het Nationale Park Hollandse Duinen van het Zuid-Hollands Landschap en Dunea. Zie kaart figuur 5 Landschapsvisie Oranjebonnen, blz. 6.³ Verder zegt de visie: "Daarnaast is het een belangrijke schakel in het

Figuur 5 Kaart Landschapsvisie Oranjebonnen, gemeente Rotterdam

¹ AD 3 oktober 2017, "Hoek van Holland in beeld voor enorm zonnepark."

² [Dagblad010 | Liever een bos dan een zonnepark in De Hoek](#). 15 februari 2020

³ Gemeente Rotterdam, Landschapsvisie Oranjebonnen, 13 juli 2021

recreatieve netwerk tussen Rotterdam en het strand van Hoek van Holland, maar ook tussen Hoek van Holland, Maassluis en Maasdijk.

De inrichting van de Oranjeheuvel moet ons inziens passen in de Landschapsvisie Oranjebonnen. Een Oranjeheuvel die voor het grootste deel bestaat uit zonneschermen met hier en daar een bloempje dat er onderuit piept is moeilijk te rijmen met de landschappelijke waarden die in de Landschapsvisie voorop staan.

Een andere vraag is of de plaatsing van een zonnepark, dat vrijwel de gehele Oranjeheuvel van 34 hectare zou beslaan, om meerdere maatschappelijke redenen gewenst is. Het gaat dan om het behoud en versterking van de huidige natuurwaarden en biodiversiteit van de Oranjeheuvel; de combinatie van die natuurwaarden met de aanleg van een zonnepark en überhaupt de vraag of in verband met congestieproblemen van Tennet op het hoogspanningsnet de investering in een zonnepark haalbaar is. Een bijzondere omstandigheid is dat per 1 januari 2024 vergunningen voor de aanleg van nieuwe zonneparken op landbouw- en natuurgronden niet meer worden verleend. Dit gegeven ligt vast in de provinciale verordening.

Effecten ecologie

Volgens het bestemmingsplan zijn de bestemmingen van de Oranjeheuvel: “Natuur, extensieve recreatie en ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - zonnepark': tevens een zonnepark”. Wij gaan er even vanuit dat vanwege het verbod op aanleg van zonneparken op natuur- en landbouwgronden per 1 januari 2024 de bestemming zonnepark vooralsnog niet gerealiseerd zal kunnen worden en mocht de gemeente van mening zijn dat dit wel kan dan zouden wij, met het oog op de bestemmingen natuur en extensieve recreatie bij de inrichting betrokken willen worden .

Dan is de vraag, in het geval een zonnepark niet of niet in de voorgenomen omvang gerealiseerd kan worden, voor welke natuurdoeltypes de Oranjeheuvel in combinatie met de extensieve recreatiebestemming het meest geschikt is. Het ligt voor de hand aansluiting te zoeken bij de biotopen die bij het ontstaan van de Oranjevlietpolder gevormd zijn.

Oorspronkelijk was de Oranjevlietpolder een *wetland* tussen de Oranjepolder en een haakduin. Zie figuur 6 met in het rode vierkant het slibdepot van de Oranjeheuvel. Dit haakduin, dat her en der door vloedgaten werd onderbroken is in de jaren '50 afgezaagd. Daarna is het land ingericht voor de akkerbouw.

Vanaf eind jaren 60 is begonnen met het bouwen van ruim 6 meter hoge slibdijken aan weerszijden van het Nieuw Oranjekanaal. Het zuidoostelijk deel heeft rond 1970 weer een agrarische bestemming gekregen. En in de jaren 90 is het terrein grotendeels geëgaliseerd en zijn de slibdijken verlaagd tot het huidige niveau van ca 5-6 meter boven NAP. Begin jaren 90 was de grondwaterwaterstand dermate laag geworden dat het geschikt gemaakt kon worden voor akkerbouw. De huidige terreinhoogte is nu zo'n 0,5 tot 1,0 meter boven NAP.⁴

afbeelding: gebaseerd op topografische kaart 1850

Figuur 6 De gele strook van het haakduin in 1850 langs wat nu de Nieuwe Waterweg is. Bron Landschapsvisie Oranjebonnen, gemeente Rotterdam, 13 juli 2021. Rood vierkant: slibdepot Oranjeheuvel

⁴ Zie <https://www.polderhaakweg.nl/>

Een van de mogelijkheden is om er voor te kiezen om het landschap van rond 1850 weer zichtbaar te maken door op het zand van het voormalige haakduin te kiezen voor het natuurtype N14.03 Haagbeuken- en essenbos en voor de achter het haakduin ontgonnen akkerbouwgronden op de klei te kiezen voor N12.05 Kruiden- en faunarijke graslanden. Daarmee wordt ook aangesloten bij de bestaande natuurwaarden als de weidevogels scholekster, tureluur, grutto, Kievit en andere in de polder voorkomende vogelsoorten, zoals veldleeuwerik, graszanger, graspieper, bruine kiekendief en de velduil. Voor een iconsport als de rugstreeppad kunnen poelen worden aangelegd. Deels kunnen de percelen ook weer voor teelt van (oude) tarwe- en gerstrassen worden ingezet, waardoor bedreigde soorten als de patrijs en andere akkervogels als grauwe gors, veldleeuwerik, gele kwikstaart, kneu, witte-, Engelse-, Noordse en rouwkwikstaart en zomertortel een habitat kunnen vinden. Met keverbanken en kruidenrijke akkerranden krijgen ook insecten weer een kans.

Figuur 7 Ligging zand-, klei- en overgangsronden in de Oranjevouterpolder

Zie voor bestaande natuurwaarden de bijlage. Dit is zeker geen volledig overzicht.

Auteur: Huub van 't Hart met dank aan Leen Vreugdenhil voor het gebruikmaken van zijn kennis en omvangrijke archief.